

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะนำเสนอสรุปผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดทำการสอนตามโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ปีการศึกษา 2533 จำนวน 119 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยยึดตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็นหลัก เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1. ศึกษานิเทศก์จังหวัด ที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ จังหวัดละ 1 คน จำนวน 72 คน
2. ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ อำเภอละ 1 คน จำนวน 114 คน
3. ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2533 จำนวน 119 คน
4. ครูหัวหน้ากลุ่มวิชา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2533 นำมาศึกษาทั้งหมด 595 คน ได้แก่

- 4.1 ครูหัวหน้ากลุ่มวิชาภาษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 119 คน
- 4.2 ครูหัวหน้ากลุ่มวิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน

119 คน

- 4.3 ครูหัวหน้ากลุ่มวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 119 คน
 - 4.4 ครูหัวหน้ากลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 119 คน
 - 4.5 ครูหัวหน้ากลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 119 คน
- รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 900 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมี 4 ฉบับ

ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับศึกษานิเทศก์จังหวัด มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ

เป็นแบบเติมคำ และแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในเรื่องการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบเติมคำ และแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในเรื่องการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบเติมคำ และแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในเรื่องการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนและการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับครูหัวหน้ากลุ่มวิชา มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบเติมคำ และแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในเรื่องการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนและการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 900 ฉบับ ได้รับคืนมา 753 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.67 แยกเป็นแบบสอบถามของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 62 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.11 แบบสอบถามของศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.09 แบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 99 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.19 และแบบสอบถามของครุหัวหน้ากลุ่มวิชา จำนวน 495 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.19

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครุหัวหน้ากลุ่มวิชา ศึกษานิเทศก์จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-40 ปี วุฒิสุงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ระหว่าง 5-10 ปี เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีพ.ศ. 2534 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม อยู่ในระหว่าง 1-3 วัน ส่วนใหญ่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่กรมวิชาการจัด

ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำจุดประสงค์ แผนการสอน กำหนดการสอน ด้วยการจัดทำกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในปี พ.ศ. 2534 มีลักษณะการจัดทำเป็นเอกสารโรเนียวพิมพ์ แจกโรงเรียนจัดให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับโรงเรียนด้วยการจัดอบรม สัมมนา ประชุมในเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัด ในปี พ.ศ.2534

ศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-40 ปี วุฒิสถุสทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งศึกษานิเทศก์ระหว่าง 5-10 ปี เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมในเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในปี พ.ศ.2534 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม อยู่ในระหว่าง 1-3 วัน ส่วนใหญ่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่กรมวิชาการจัด ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำจุดประสงค์ แผนการสอน กำหนดการสอน ด้วยร่วมจัดทำกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในปี พ.ศ.2534 มีลักษณะการจัดทำเป็นเอกสารโรเนียวพิมพ์ แจกโรงเรียน จัดให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับโรงเรียนด้วยการจัดอบรม สัมมนา ประชุม ในเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้จัด ในปี พ.ศ.2534

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-40 ปี วุฒิสถุสทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนระหว่าง 11-15 ปี มีคาบเวลาที่จะต้องเข้าสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในปี พ.ศ.2533 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม อยู่ในระหว่าง 1-3 วัน ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมในกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัด ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรในการอบรม สัมมนา ประชุม ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

ครูหัวหน้ากลุ่มวิชา ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-35 ปี วุฒิสถุสทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 11-15 ปี

ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มวิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ มีคาบเวลาสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เรื่องการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2534 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม อยู่ในระหว่าง 1-3 วัน ส่วนใหญ่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัด ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำ เอกสารประกอบหลักสูตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

1.1 การวางแผนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการใช้หลักสูตรโดยยึดแนวทางจากจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และเกณฑ์การใช้หลักสูตร มีเป้าหมายของการดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามข้อกำหนดของหลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน ได้แก่ ครูผู้สอนชั้น ม.1, ม.2 ผู้บริหารโรงเรียน และสนับสนุนการวางแผนการสอน ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อวางแผนการสอนและได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอในด้านเสนอแนะให้คำปรึกษาในการวางแผนการสอน

1.2 การทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอนโดยครูแต่ละคนจัดทำเอง การจัดทำแผนการสอนย่อยดำเนินการโดยครูแต่ละคนทำแผนการสอนย่อยเอง ผู้มีส่วนในการจัดทำได้แก่ ครูผู้สอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ในด้านเสนอแนะ ให้คำปรึกษาในการจัดทำ

1.3 การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับเอกสารหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เอกสารประกอบหลักสูตรที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำคือ แผนการสอน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ครูผู้สอนประจำวิชา และได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด

และศึกษานิเทศก์อำเภอในด้านเสนอแนะ ให้คำปรึกษาในการจัดทำ

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

2.1 การเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตรโดยการประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อวางแผน

2.2 การเตรียมบุคลากร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความพร้อมของครูผู้สอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 ก่อนทำการสอนโดยการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู มีการเตรียมครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรโดยการส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม การจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ได้จัดให้ครูเข้าสอนตรงตามวุฒิ ความสามารถ ความสนใจ หรือความถนัด และได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอในการจัดอบรม สัมมนา ประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร และให้เข้าอบรม สัมมนา ตามหน่วยงานอื่นจัด

2.3 การจัดตารางสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดตารางสอน โดยมีครูวิชาการโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มวิชา และครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 ร่วมกันจัด มีการจัดตารางสอนไว้สำหรับการสอนซ่อม เสริมเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 โดยให้ครูสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน

2.4 สื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อการจัดสื่อการเรียนการสอนโดยการสำรวจ/สอบถามความต้องการใช้สื่อของครู มีศูนย์/ห้องบริการ สื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ มีการจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์การสอนของกลุ่มวิชา โดยการสำรวจสภาพและความต้องการใช้สื่อ-อุปกรณ์การสอนภายในกลุ่มวิชา และได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอในการประสานงานด้านงบประมาณ และประสานงานกับศึกษานิเทศก์จังหวัดในการจัดทำ

2.5 การจัดสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะห้องเรียน บริเวณโรงเรียนเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสถานที่เรียนและห้องปฏิบัติการได้จัดให้นักเรียนแต่ละชั้นเรียนประจำในห้องเรียน โรงเรียนได้จัดสถานที่ภายในโรงเรียนเป็นที่ฝึกงานในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

2.6 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่นิเทศติดตามผล วิธีการนิเทศการใช้หลักสูตรคือ การเยี่ยมชมชั้นเรียน มีการใช้เครื่องมือนิเทศคือ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน และได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการส่งเสริมให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

3. การสอนของครู

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มวิชาโดยส่งครูเข้าร่วมประชุม สัมมนากับโรงเรียนมัธยมในท้องถิ่น ความรู้ที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสอน คือ วิธีสอนและเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาให้ตอบสนองจุดหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตร

3.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีชมรมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสนใจ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดคือ กิจกรรมลูกเสือ/ยุวกาชาด และสนับสนุนให้ครูจัดมกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในห้องเรียน

3.3 เทคนิคและวิธีสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบโดยการจัดหาสื่อ เช่น ภาพยนตร์มาฉายเพื่อกระตุ้นความสนใจ และสื่อการสอนที่ใช้ในการสอนในกลุ่มวิชาคือ แผนภาพแผนภูมิ

3.4 การวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ เสริมความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล มีการทดสอบความพร้อมของนักเรียนในสัปดาห์แรกเมื่อเปิดภาคเรียน ตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นของนักเรียนด้วยวิธีการสังเกต การจัดทำข้อสอบของแต่ละชั้นแต่ละวิชา จัดทำโดยครู-อาจารย์ประจำชั้น ประจำวิชา จัดทำขึ้นตามวิชาที่รับผิดชอบ มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนหลังการสอน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอนของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

1.1 การวางแผนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับครูมีเวลาน้อย เพราะมีงานอื่นที่โรงเรียนมอบหมายมาก และปัญหาในการสนับสนุน และช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ คือ เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ

1.2 การจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ และปัญหาในการสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน คือ หนังสืออ้างอิงและเอกสารประกอบการจัดทำไม่เพียงพอ

1.3 การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับวิทยากรให้ความรู้ แนะนำ ช่วยเหลือครูในการจัดทำไม่เพียงพอ และปัญหาการสนับสนุนและช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอคือ เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

2.1 การเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ

2.2 การเตรียมบุคลากร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ และปัญหาการสนับสนุนและช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ คือ เอกสารหลักสูตรที่ใช้ในการเตรียมบุคลากรไม่เพียงพอ และงบประมาณไม่เพียงพอ

2.3 การจัดตารางสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเอกสารหรือชุดการสอนสำหรับใช้สอน/เรียนซ่อมเสริม

2.4 สื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับมีงบประมาณในการสร้าง สื่อ จำกัดไม่เพียงพอ และปัญหาในการสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านการ

เรียนการสอน ของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ

2.5 การใช้สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับขาดงบประมาณในการจัดสถานที่ฝึกงานในโรงเรียน

2.6 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับขาดการวางแผนการปฏิบัติการนิเทศอย่างเป็นระบบ และปัญหาในการสนับสนุน และช่วยเหลือในด้าน การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และศึกษานิเทศก์จังหวัด คือ โรงเรียนขาดการติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

3. การสอนของครู

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนครู อาจารย์ที่สอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ

3.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอ

3.3 เทคนิคและวิธีสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารไม่สนับสนุน

3.4 การวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับครูขาดความรู้ และความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอแล้วนั้น มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสมควรที่จะนำมาอภิปราย และเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 36-40 ปี มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน 11-15 ปี มีคาบเวลาที่จะต้องเข้าสอนและเคสรับการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน

ตัน พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ดัง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2527: 249) กล่าวว่า วิธีการอบรมจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับนโยบาย เจตนารมณ์ของหลักสูตร การจัดงบประมาณและบริการ สนับสนุนการใช้หลักสูตรและการสอน วิธีการที่ใช้ส่วนมากจะเป็นการประชุมชี้แจง สารสำคัญ แนวปฏิบัติ ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ จึงต้องทำการศึกษาหลักสูตร ให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้วางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ครูหัวหน้ากลุ่มวิชา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 30-34 ปี มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอน 11-15 ปี มีคาบเวลาที่จะต้องเข้าสอน ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ดัง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2527: 250) กล่าวว่า ครูเป็นผู้ใช้หลักสูตรจริง วิธีการจะมุ่งเน้นการประชุมปฏิบัติการ เพราะการจะเข้าใจหลักสูตรจนสามารถปฏิบัติการสอนได้นั้นต้องลงมือปฏิบัติจริง ครูจึงจะเห็นภาพรวมและเกิดความมั่นใจในการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดอบรม สัมมนา ประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรให้กับครูผู้สอน เป็นส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรฉบับนี้เป็นหลักสูตรใหม่ ครูผู้สอนคุ้นเคยกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาในระดับประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเรื่องใหม่ จึงต้องมีการอบรม วางแผนการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้ครูเกิดความสับสน และไม่แน่ใจ หน่วยงานที่ควรจัดอบรม สัมมนา ประชุม คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานในส่วนภูมิภาค มีความใกล้ชิดและสามารถติดตามประเมินผล การใช้หลักสูตรได้สะดวก

ศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 36-40 ปี มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ 5-10 ปี เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรแจกโรงเรียน ร่วมจัดทำจุดประสงค์ แผนการสอน กำหนดการสอน และจัดอบรม สัมมนา ประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาให้กับโรงเรียน ดังที่ ชารี มณีศรี (2521) กล่าวว่า งานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ คือ จัดทำคู่มือครู เพื่อให้ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ เช่น คู่มือเกี่ยวกับวิธีสอน วิธีเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละบทเรียน และ

จัดประชุม อบรม สัมมนา ให้กับโรงเรียน

2. สภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

การวางแผนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการใช้หลักสูตรโดยยึดแนวทางจากจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และเกณฑ์การใช้หลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามข้อกำหนดของหลักสูตร ดังที่ อรสา ปราชนันดร (2525) กล่าวว่า หลักการใช้หลักสูตรจะต้องยึดจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง เพราะการสอนแต่ละวิชาจะต้องคำนึงถึงจุดหมายเสมอ จะต้องพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุถึงจุดหมายในด้านความรู้ คุณสมบัติ และทักษะที่ต้องการ และดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ตามโครงสร้างซึ่งประกอบด้วย กลุ่มวิชาต่าง ๆ 5 กลุ่มวิชา ในแต่ละกลุ่มวิชามีจุดหมายไปในแนวเดียวกัน และได้กำหนดคาบเวลาเรียนสำหรับแต่ละรายวิชาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนับได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยยึดหลักสูตรมัธยมศึกษาและแนวดำเนินการใช้หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เป็นหลัก

ในการวางแผนก่อนการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการวางแผนการสอนโดยมีครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง ตามที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2529) ได้กล่าวว่า การวางแผนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสอนที่เป็นการเตรียมการล่วงหน้าก่อนสอน โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากการดำเนินงานตามระบบการสอน และในการวางแผนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนในด้านจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนการสอน ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง เพื่อที่ได้นำข้อมูลในด้านสภาพปัญหาและทรัพยากร เนื้อหาที่จะให้แก่ผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ความคิดรวบยอดที่ต้องการให้เกิดกับตัวผู้เรียน วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน มาใช้ในการวางแผนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนระยะสั้นหรือระยะยาว นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนยังได้รับข้อเสนอแนะ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ

การวางแผนการสอนจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ดังที่ รุ่ง นุสสวัสดิ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์จะต้องให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ และร่วมแก้ปัญหา

สำหรับปัญหาในด้านการวางแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีเวลาน้อย เพราะมีงานอื่นที่จะต้องรับผิดชอบมาก ซึ่งครูผู้สอนทุกคนมีคาบเวลาที่จะต้องเข้าสอนทั้งในระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา (ตารางที่ 4) อีกทั้งยังมีงานโครงการต่าง ๆ ทั้งของโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่จะต้องรับผิดชอบมากพออยู่แล้ว (ตารางที่ 21) อีกทั้งจำนวนบุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ (ตารางที่ 21) จึงทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในด้านการวางแผนการสอนไม่บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะได้มีการจัดสรรจำนวนครูผู้สอนเพิ่มให้กับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับ เพื่อกระจายความรับผิดชอบและปัญหาในการสนับสนุนและช่วยเหลือในการวางแผนการสอนของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า หลักสูตรฉบับนี้เป็นหลักสูตรใหม่ โรงเรียนมีความต้องการเอกสารประกอบหลักสูตรมาใช้ในการวางแผนการสอน บันทึกการสอน ฯลฯ จึงควรมีการประสานงานและจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตรให้เพียงพอกับความต้องการของครู

การจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน แผนการสอน และเอกสารประกอบหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการด้วยการที่ครูผู้สอนแต่ละคน จัดทำเอง วิธีการเช่นนี้นับว่าเหมาะสม ดังที่ สมิตร์ คุณานุกร (2533) กล่าวว่า ผู้นำหลักสูตร ไปใช้จะต้องนำเอาความมุ่งหมายของหลักสูตรไปตีความหมายให้ออกในรูปของเอกสารหลักสูตรซึ่งจะช่วยขยายความของหลักสูตรให้กระจ่างมากขึ้น และเมื่อครูจะลงมือทำการสอนจริง จะต้องทำบันทึกการสอนและแผนการสอนย่อยเพื่อเป็นแนวทางในการสอนออกมาเป็นรายชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแผนการสอนนับเป็นเอกสารหลักสูตรที่สำคัญที่สุดสำหรับครูที่จะใช้ในการสอน เพื่อให้บรรลุตามหลักสูตร เพราะแผนการสอนจะบอกสิ่งที่จะต้องสอน กระบวนการสอน และกำหนดเวลาในการสอนไว้ครบถ้วน ดังที่ สันต์ ธรรมบำรุง (2526) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรมาใช้ หรือนำหลักสูตรมาสู่ชั้นเรียน สามารถดำเนินการด้านเอกสารหลักสูตรดังแผนภาพนี้

หลักสูตร -----> เอกสารประกอบหลักสูตร -----> ชั้นเรียน ดังนั้น

เอกสารประกอบหลักสูตร จึงเป็นตัวกลางที่สำคัญที่นำหลักสูตรไปใช้ ให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่เนื่องจากครูผู้สอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ไม่เพียงพอ (ตารางที่ 27) ในการจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน และเอกสารประกอบหลักสูตร จึงเป็นภาระหนึ่งของครูผู้สอน ผู้วิจัยเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาควรจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ จะช่วยให้การจัดทำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้รับเอกสารประกอบหลักสูตร จากสำนักงานคณะกรรมการ-การประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอในการให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา นับเป็นการช่วยให้การดำเนินการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นมีผลดีในทางปฏิบัติ เพราะศึกษานิเทศก์ทั้งสองระดับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนดี เมื่อได้รับคำแนะนำและการนิเทศจากผู้มีความรู้และประสบการณ์ เช่นนี้ย่อมจะทำให้ได้เอกสารประกอบหลักสูตรที่ดียิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาในด้านการจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน เอกสารประกอบหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า เอกสารอ้างอิงในการจัดทำไม่เพียงพอ ขาดวิทยากรให้ความรู้แนะนำ ช่วยเหลือครูในการจัดทำวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาในการสนับสนุนช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอนั้น ผลการวิจัยพบว่า ขาดหนังสืออ้างอิง และเอกสารประกอบการจัดทำไม่เพียงพอเช่นกัน อีกทั้งผู้บริหารและครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำ ไม่มีวิทยากรมาให้ความรู้และแนะนำในการจัดทำ และงบประมาณในการจัดทำไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารประกอบการจัดทำนั้น ควรที่จะได้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดสรรไปสู่โรงเรียนโดยเร็ว และควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำให้กับครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรโดยทั่วถึง อาจจะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ในระดับหนึ่ง และหน่วยงานที่ควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านเอกสาร วิทยากรคือโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งสถาบันอื่นในท้องถิ่น เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรมาก่อนให้คำ

แนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือในการจัดทำอย่างใกล้ชิด น่าจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว และคงจะช่วยพัฒนามาตรฐานของเอกสารประกอบหลักสูตรดียิ่งขึ้น

2.2 การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

การเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติเช่นนี้เป็นสิ่งดี ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ผู้บริหารควรให้ความรู้ หรือชี้แจงให้ครุมีความเข้าใจถึงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้น

สำหรับปัญหาการเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดวิทยากรให้ความรู้ในการเตรียมวางแผน และงบประมาณไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาในการสนับสนุน และช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า เอกสารหลักสูตรที่ใช้ในการเตรียมบุคลากรไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญมาก ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529) กล่าวว่า การนำหลักสูตรมาปรับใช้นั้น ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นวัสดุประกอบหลักสูตร และแหล่งข้อมูลต่าง จะจัดหาได้อย่างไร และโดยวิธีใด งบประมาณ อาคารสถานที่เพียงพอหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจัดทำโดยวิธีใดจึงจะให้เข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง นอกจากนั้น เอกสารหลักสูตรที่ใช้ในการเตรียมบุคลากรไม่เพียงพอ จึงยิ่งทำให้ปัญหาดังกล่าวถึงหนักมากยิ่งขึ้น น่าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว ไม่เช่นนั้นจะมีผลกระทบต่อมาตรฐานการเรียนการสอนในทางไม่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

การเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการสำรวจความพร้อมของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 ด้วยการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง อีกทั้งโรงเรียนได้ดำเนินการส่งครูผู้สอนเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม และแจกเอกสารหลักสูตรให้ครุศึกษาด้วยตัวเอง เพื่อให้ครุผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร ดังที่ อารง บัวศรี (2531) กล่าวว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว เพราะเป็นผู้นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนจริง ๆ ดังนั้น ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ผู้รับผิดชอบจะต้องเตรียมครุให้พร้อมทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยว

กับหลักสูตร ทักษะในการใช้หลักสูตร และเจตคติที่พึงมีต่อหลักสูตร ตลอดจนโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้สอนมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตน การจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้จัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิความสามารถ ความสนใจ หรือความถนัด และเชิญวิทยากรจากภายนอกมาสอนเป็นครั้งคราว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง เพราะจากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนในระหว่างการศึกษาค้นคว้าข้อมูลก่อนทำการวิจัย พบว่าในบางรายวิชา เช่น ช่อมจักรายาน ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้ ก็ได้มีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาสอนเป็นครั้งคราว และในการสนับสนุนและช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า ได้สนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดอบรม สัมมนา ประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร และสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ตามหน่วยงานอื่นที่จัด ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวว่า การดำเนินการเตรียมบุคลากร เพื่อการใช้หลักสูตรใหม่อาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การอบรม การประชุมสัมมนา การเผยแพร่ทางเอกสาร และสื่อมวลชนต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและความพร้อมต่าง ๆ

สำหรับปัญหาในการเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ขบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ และปัญหาในการสนับสนุน และช่วยเหลือในด้านการเตรียมบุคลากรของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า เอกสารหลักสูตรที่ใช้ในการเตรียมบุคลากรไม่เพียงพอ และงบประมาณไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาในด้านงบประมาณเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้การดำเนินการใช้หลักสูตรบรรลุผลสำเร็จได้ ควรที่จะได้มีการจัดสรรงบประมาณมาใช้ในด้านนี้ให้สามารถดำเนินการในการเตรียมบุคลากรได้ในระดับหนึ่ง และในด้านเอกสารในการเตรียมบุคลากรมีไม่เพียงพอ อาจสืบเนื่องมาจากขาดงบประมาณในการจัดทำ หากมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ผู้ใช้หลักสูตรก็พร้อมที่ดำเนินการให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

การจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดตารางสอน โดยมีครูวิชาการโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มวิชา และครูประจำชั้นมัธยมศึกษา 1,2 ร่วมกันจัด ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้สอน นอกจากมีจำนวนไม่เพียงพอแล้ว (ตารางที่ 21) ยังต้องสอนทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา (ตารางที่ 4) ซึ่งต้องรับผิดชอบการสอน 2 ระดับควบคู่กันไป และจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนต้องสอนซ่อมเสริมนอก

เวลาเรียน ซึ่งเป็นภาระที่หนัก ถ้าหากจะเปรียบเทียบกับครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมปีที่ 1-6 จึงควรที่จะได้มีการเสริมขวัญและให้กำลังใจ ครูผู้สอนไม่ว่าจะเป็นการยกย่องผลงาน และความดีความชอบในการปฏิบัติงานมากกว่าเท่าที่ปฏิบัติอยู่

สำหรับปัญหาการจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่าไม่มีเอกสารหรือชุดการสอนสำหรับใช้สอนหรือเรียนซ่อมเสริม ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการสอน การเตรียมบุคลากร ล้วนแล้วแต่ขาดเอกสารประกอบหลักสูตรทั้งสิ้น การที่มีเอกสารหรือชุดการสอนสำหรับใช้สอนหรือเรียนซ่อม จะช่วยแก้ปัญหาในด้านครูผู้สอนไม่เพียงพอ ด้วยการให้นักเรียนได้ศึกษาเอกสารด้วยตนเอง จึงควรที่จะได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กรมวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านนี้โดยเร่งด่วน

สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนได้สำรวจ/สอบถามความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู มีศูนย์หรือห้องบริการสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะ และประชุมครูเพื่อพิจารณารายการที่จะต้องซื้อ จัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องได้แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น ดังนั้นจึงต้องพยายามจัดหาและทำสื่อการสอนต่าง ๆ และในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา สื่อการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เช่น กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดเตรียม จัดหามาใช้ประกอบการสอน ส่วนการสนับสนุนและช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า มีการสนับสนุนและช่วยเหลือในการประสานด้านงบประมาณ ติดต่อประสานงานขอบริจาคหรือยืมสื่อจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ และประสานงานกับศึกษานิเทศก์จังหวัดในการจัดทำ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียนเพราะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ต้องใช้งบประมาณในการจัดทำ และสื่อการเรียนการสอนใดที่ไม่สามารถจัดทำได้ตามความต้องการของโรงเรียน ก็ได้มีการติดต่อประสานงานขอบริจาคและยืมสื่อจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ อีกด้วย

สำหรับปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า งบประมาณในการสร้างสื่อจำกัดไม่เพียงพอ และจำนวนสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอความต้องการของโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน การขาดงบประมาณในการจัดทำ และจำนวนสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จึงควรที่จะได้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สื่อจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยลดงบประมาณซึ่งมีจำกัดนั้นลงได้ นอกจากนี้ ควรจะได้มีการประชุมปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตสื่อ หลักการเลือกใช้สื่อ เทคนิคการใช้สื่อ การบำรุงรักษาสื่อ เพื่อให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้สื่อที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การจัดสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีลักษณะห้องเรียนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยการจัดให้นักเรียนเรียนประจำในชั้นเรียน ส่วนวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติจะเรียนในห้องเฉพาะ หรือสถานที่ฝึกงานที่กำหนดไว้ การจัดตั้งนี้สอดคล้องกับ ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปปฏิบัตินั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ต้องมีให้พร้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ในการจัดสถานที่ฝึกงานในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการจัดสถานที่ฝึกงานในโรงเรียนกับแหล่งวิทยากร สถานประกอบการอาชีพอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้เรียน แล้วสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในสถานประกอบจริง ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะมากขึ้น ซึ่งตรงกับจุดหมายของหลักสูตรให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมนาอาชีพได้ และสอดคล้องกับแนวการดำเนินการการใช้หลักสูตรโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเต็มความสามารถ และได้มีโอกาสหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

สำหรับปัญหาในด้านสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ขาดงบประมาณในการจัดสถานที่ฝึกงานในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องปฏิบัติการวิชาการงานและอาชีพ และห้องเรียนไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรตระหนักถึงความจำเป็นในด้านนี้ เพราะโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวนห้องเรียนที่พอเหมาะกับการจัดการเรียน

การสอนในระดับประถมศึกษาเท่านั้น เมื่อเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาทำให้ความต้องการห้องเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงควรที่จะมีการวางแผนพัฒนาการศึกษาดำเนินการของงบประมาณเพื่อจัดทำจัดหาให้มีห้องปฏิบัติการงานและอาชีพ อาคารเรียนให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียนและควรที่จะให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในวิชาการทำงานและอาชีพอันสถานประกอบอาชีพอิสระให้มากขึ้นอาจแก้ปัญหาได้อีกระดับหนึ่ง

การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ศึกษาธิการจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า มีการเยี่ยมเยียนชั้นเรียน ให้ศึกษาเอกสาร การให้คำปรึกษา อบรม สัมมนา ประชุมครู วิธีการดังกล่าวตรงกับที่ กรมวิชาการ (2522) ได้เสนอแนะวิธีการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. การแนะนำเพื่อแก้ปัญหา การปรับปรุงและริเริ่มงาน
2. การประชุมชี้แจง เพื่อแจ้งข้อมูล
3. การประชุมปฏิบัติการเพื่อให้ได้ทักษะในการปฏิบัติงาน
4. การประชุมอบรม เพื่อสร้างความรู้ใหม่

การนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การให้ศึกษาเอกสาร การสาธิตการสอน เป็นต้น โรงเรียนควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกันตามจุดมุ่งหมาย และสถานการณ์ที่พบ

การใช้เครื่องมือในการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ใช้แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมของครู แบบสำรวจ และเอกสารคู่มือต่าง ๆ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง และจะได้นำผลจากการนิเทศมาแนะนำ ช่วยเหลือครู ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และในด้านการนิเทศและติดตามและประเมินผล การดำเนินการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการส่งเสริมโรงเรียนให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน วางแผนการนิเทศให้คำปรึกษา และศึกษาความต้องการจำเป็น ความต้องการการนิเทศของโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง เพราะในการใช้หลักสูตรใหม่นั้น ควรที่จะได้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ให้ทราบถึงสภาพการใช้หลักสูตร เพื่อที่จะได้แก้ปัญหา ช่วยเหลือได้ตรงจุด

สำหรับปัญหาในการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ขาดการวางแผนการปฏิบัติการนิเทศอย่างเป็นระบบ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ให้คำปรึกษา หรือนิเทศโดยเฉพาะ ขาดการสนับสนุนด้านการให้ความรู้จากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนเปิดสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้ในการวางแผนการนิเทศไม่เป็นระบบ นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีปัญหาในด้านขาดครู อาจารย์ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ จึงทำให้บุคลากรไม่สามารถดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นไปได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเรื่องใหม่ บุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศและติดตามผล รวมไปถึงหน่วยงานต้นสังกัด ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างเพียงพอ จึงไม่สามารถนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรได้ และปัญหาในการสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดการติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ ติดตามประเมินผล จากการที่โรงเรียนเปิดทำการสอนทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ครูผู้สอน จึงต้องสอนทั้งระดับประถมและระดับมัธยมศึกษา ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ และติดตามผล แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรที่จะให้ความสนใจและปฏิบัติการนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มีแผนปฏิบัติการนิเทศติดตามผลที่แน่นอน

2.3 การสอนของครู

กิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ดำเนินการโดยส่งครูเข้าร่วมประชุม สัมมนา กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง เนื่องจากครูผู้สอนไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องอาศัยโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น ที่ครูผู้สอนเคยมีประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรมาก่อน เพื่อจะได้ปรึกษาหารือ และได้รับข้อเสนอแนะ ทำให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ในด้านความรู้ที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้องการเพิ่มความรู้ในการสร้างและใช้เครื่องมือทดสอบ วัดผล ประเมินผล ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัด ควรที่จะได้มีการจัดอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการในเรื่องนี้ เพื่อให้ครูผู้สอนทราบถึงวิธีการ และแนวดำเนินการ สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชา ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองจุดหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตร และจัดตามเนื้อหาของบทเรียน แต่ยึดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ดังที่ กรมวิชาการ (2521) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรยึดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้และมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ผึกคิดให้เป็น แก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ด้วยการพิจารณาวิธีสอนให้เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับจุดหมาย หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองเพื่อให้สามารถประกอบสัมมาอาชีพ หรือศึกษาต่อได้ อีกทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

สำหรับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ขาดแคลนครู อาจารย์ที่สอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการใช้หลักสูตรมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรที่จะได้มีการจัดสรรครู-อาจารย์ให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน

กิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการสนับสนุนให้มีชมรมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสนใจ และการจัดกิจกรรมตามกำลังทรัพยากรและความเหมาะสม ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง ดังที่ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2526) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตยมากขึ้น และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัด ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมลูกเสือ/ยุวกาชาด กิจกรรมแนะแนว กิจกรรม/ชมรมวิชาอื่นต่าง ๆ และสนับสนุนให้ครูจัดมุกุ่มกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวดำเนินการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวดำเนินการเสริมสร้างค่านิยมและพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ และจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองและสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง

สำหรับปัญหาด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า งบประมาณไม่เพียงพอ สื่ออำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรที่จะได้ประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อของงบประมาณในการจัดกิจกรรม และควรติดต่อสถานประกอบการอาชีพอิสระในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือในการฝึกงาน หรือฝึกกิจกรรมในกิจกรรม/ชมรมอาชีพต่าง ๆ จะช่วยแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งและวิทยากรในท้องถิ่นก็ควรที่จะเชิญเข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดกิจกรรมอาชีพให้กับโรงเรียน เช่น เกษตรตำบล ช่างอาชีพต่าง ๆ

เทคนิคและวิธีสอน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ โดยการจัดหาสื่อ เช่น ภาพทัศน (วี ดี โอ) มาฉายเพื่อกระตุ้นความสนใจ ดังที่ ญุมิ เณรยอด (2529) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญมากต่อการใช้หลักสูตร เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่ผู้เรียนโดยตรง จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในตัวหลักสูตรและรายวิชาที่ตนรับผิดชอบเป็นอย่างดี มีเทคนิควิธีสอนที่ดี รู้จักเลือกวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการสอน ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ แผนภาพ แผนภูมิ ของจริง เครื่องบันทึกเสียง ภาพเคลื่อนไหว ภาพจริง ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้สื่อ ดังที่ อ่างใน บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน คือ สื่อต้องตอบสนอง จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะกับวัยและพื้นฐาน ประสบการณ์ของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน เหมาะสมทั้งค่าใช้จ่ายและการปฏิบัติ และหาได้ง่าย การใช้สื่อต่าง ๆ จะต้องเลือกให้ตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาที่สอน

สำหรับปัญหาด้านเทคนิคและวิธีสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารไม่สนับสนุนและอุปกรณ์ในการเพิ่มความรู้ให้แก่ครูไม่เพียงพอ ดังที่ กรมวิชาการ (อ่างใน วาสนา ณ นคร, 2532) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการใช้หลักสูตร โดยจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร กระตุ้นครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูด้วยวิธีการต่าง ๆ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น จัดหาคู่มือครู ฯลฯ ผู้วิจัยเห็นว่า หากผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำหลักสูตร การที่

หลักสูตรจะบรรลุจุดหมายที่วางไว้ก็เป็นไปได้ยาก เพราะการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับนี้เป็นเรื่องใหม่ของครูผู้สอน แล้วการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ การเสริมขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง จึงควรที่จะได้มีการสนับสนุน ช่วยเหลือครูผู้สอนตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งจะนำไปสู่ความกระตือรือร้น ความมุ่งมั่นของครูผู้สอนที่จะดำเนินการให้หลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

การวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล โดยการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล และประชุมชี้แจงให้ครูทราบ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ถูกต้อง เพื่อให้ครูเข้าใจหลักการและเกณฑ์การวัดและประเมินผล

การทดสอบความพร้อมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนดำเนินการทดสอบความพร้อมก่อนสอนทุกครั้ง โดยการสังเกต สอบถาม ตรวจผลงาน สัมภาษณ์ และใช้แบบทดสอบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอนของครูและบอกให้นักเรียนทราบ เพื่อปรับปรุงตนเอง สามารถสอนซ่อมเสริมได้ตรงจุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูได้ปฏิบัติตามหลักการและวิธีการในการวัดและประเมินผล โดยนำเอาผลการประเมินมาแจ้งให้นักเรียนทราบ จะได้ปรับปรุงตนเอง เพราะถ้านักเรียนมีจุดบกพร่องทางการเรียนในด้านใด ครูผู้สอนก็สามารถสอนซ่อมเสริมได้ถูกต้อง ตลอดจนหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า มีการเลือกใช้วิธีการทดสอบความพร้อมหลายวิธี ซึ่งเป็นวิธีการที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามการเลือกใช้วิธีการทดสอบ ควรพิจารณาถึงจุดประสงค์ที่ต้องการวัดและประเมินผล

การจัดทำข้อสอบของแต่ละชั้นแต่ละวิชา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนดำเนินการด้วยการให้ครู อาจารย์ประจำชั้น ประจำวิชา จัดทำขึ้นตามวิชาที่รับผิดชอบ และคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสช่วยกันจัดทำ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ดี เพราะครูผู้สอนย่อมมีความรู้ ความเข้าใจ จุดประสงค์ของวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อดำเนินการจัดทำ ก็เป็นการระดมกำลังสมอง พลังความคิดในการจัดทำ จะได้ข้อสอบที่มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาการวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ครูขาดความรู้ และความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัด ควรที่จะ

ได้มีการจัดประชุมปฏิบัติ เพื่อให้ครุมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ อาจจะทำปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โรงเรียนได้ดำเนินการใช้หลักสูตรครบตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และมีปัญหาการใช้หลักสูตรพอสรุปได้ดังนี้คือ เอกสารประกอบหลักสูตรไม่เพียงพอ บุคลากรไม่เพียงพอ ครุขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น งบประมาณไม่เพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศและติดตามผลอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ให้คำปรึกษาหรือนิเทศโดยเฉพาะ จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1 ควรมีการจัดสรร ในด้านงบประมาณ เอกสารประกอบหลักสูตรและบุคลากร ให้กับโรงเรียน ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานโดยเร่งด่วน

1.2 ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติ สัมมนา หรืออบรม ให้กับผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การทำแบบทดสอบ สอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้ทั่วถึง

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.1 ควรประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด และจัดสรรในด้านงบประมาณ เอกสารประกอบหลักสูตร และบุคลากร ให้กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยเร่งด่วน

2.2 ควรจัดประชุม สัมมนา อบรม ให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแบบทดสอบในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533) ให้ทั่วถึง

2.3 ควรวางแผนการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานให้เป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้หลักสูตรและปัญหาการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข และเสนอแนะแก่โรงเรียน

2.4 ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านวิทยากร เอกสารความรู้ต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน แก่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

3. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

3.1 ควรวางแผนการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรให้เป็นระบบและสม่ำเสมอ

3.2 ควรประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ในด้านบุคลากร งบประมาณ เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วิทยากร ฯลฯ

4. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.1 ควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

4.1.2 ควรสนับสนุน ช่วยเหลือ และกระตุ้นครูผู้สอนให้มีความมุ่งมั่นในการทำงาน

4.1.3 ควรประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดในด้านงบประมาณ บุคลากร เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน

4.1.4 มีการวางแผนการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรให้เป็นระบบและสม่ำเสมอ พร้อมบันทึกและสรุปผลการนิเทศทุกครั้ง

4.2 ครูผู้สอน

4.2.1 ครูผู้สอน ควรนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม สัมมนา ประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มาจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2.2 ครูควรนำความรู้ที่ได้รับการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับหลักสูตร มาเผยแพร่ให้กับครูผู้สอนที่ยังไม่ได้รับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) แยกเป็นรายกลุ่มวิชา
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มโรงเรียนในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)